

Wróbel, Piotr

"Entscheidung im Westen. 1944. Der Oberbefehlshaber West und die Abwehr der alliierten Invasion", Dieter Ose, Stuttgart 1982 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 75/2, 382-383

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Franz Carl Weiskopf, *Unter fremden Himmeln. Ein Abriss der deutschen Literatur im Exil. 1933—1947*, Aufbau-Verlag, Berlin und Weimar 1981, s. 331.

Niemiecka literatura emigracyjna, tworzona w latach 1933—1947 przez wygnanców z III Rzeszy i przez tych, którzy wybrali „emigrację wewnętrzną” pozostając w kraju, to cenne źródło do najnowszej historii Niemiec. F. C. Weiskopf, prozaik z Pragi, okresowo zamieszkały w Berlinie, związany z ruchem robotniczym i piszący po niemiecku, świadom tej prawdy już w 1947 roku wydał w Nowym Jorku zbiór tekstów literatów skazanych na milczenie przez hitlerowców. Utwory zostały uzupełnione informacjami o ich autorach, miejscach i sposobach wydania. Praca Weiskopfa „Abriss der deutschen Literatur im Exil 1933—1947” była obok książki Waltera A. Berendsohna „Einführung in die deutsche Emigrationsliteratur 1933—1939” podstawowym opracowaniem tego tematu. Szybko jednak okazała się tylko wstępnym zarysem zagadnienia. Mimo jej drugiego, rozszerzonego wydania z 1948 roku, autor stale otrzymywał od czytelników, gazet i pisarzy nowe informacje. Zgromadziwszy je i uporządkowawszy, wydał w 1981 roku nową książkę — „Unter fremden Himmeln”. Zawiera ona obok tekstów Bechera, Bredla, Brucknera, Döblina, Feuchtwangera, Grafa, Kestena, Mannów, Neumanna, Plieviera, Seghers, Uhse, Weinerta, Werfla, Wolfa i Zweiga stu pięćdziesięciostronicowe opracowanie poświęcone historii, warunkom powstawania, głównym nurtom i oddźwiękom literatury emigracyjnej. Wielki indeks osobowy jest najpełniejszą dotąd listą pisarzy emigracyjnych, przedstawia także ich skrócone życiorysy i bibliografie. Uzupełnia je spis wydawnictw, które wydawały utwory emigrantów, gazet i czasopism, które gościły na swych łamach wygnańców oraz przegląd poświęconych im dokumentacji i antologii.

P. W.

Dieter Ose, *Entscheidung im Westen. 1944. Der Oberbefehlshaber West und die Abwehr der alliierten Invasion*, Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1982, s. 363.

Łądowanie w Normandii w czerwcu 1944 roku oraz utworzenie drugiego frontu na zachodzie znane jest polskiemu czytelnikowi z opracowań anglosaskich i krajowych. Odtwarzają one przebieg operacji z naciskiem na działania wojsk koalicji antyhitlerowskiej czy udział Polaków. Stronę przeciwną w tym jednym z najważniejszych zmagania II wojny światowej przedstawia Dieter Ose — były oficer zawodowy Bundeswehry i historyk pracujący we freiburskim Militärgeschichtlichen Forschungsamt.

„Entscheidung im Westen”, wydana jako XXII tom serii „Beiträge zur Militär- und Kriegsgeschichte”, powstała w latach 1975—1978 jako doktorat pod kierunkiem prof. Hillgrubera z Uniwersytetu Kolońskiego. Łącząc warsztat historyka z fachowym ujęciem zawodowego wojskowego jest najpełniejszą istniejącą monografią analizowanego zagadnienia. Ose sięgnął do wielu nie znanych dotąd źródeł archiwalnych, rozmawiał, korespondował i korzystał z pomocy Guderiana, v. Klugego i kilku innych byłych dowódców niemieckich walczących na zachodzie. W swej pracy przedstawił plany i przygotowania obronne prowadzone od 1941 roku, montowanie „wału atlantyckiego”, przebieg działań od 6 kwietnia do połowy sierpnia 1944 roku i zamknięcia „kotła pod Falaise”. Podjął próbę oceny udziału w walkach poszczególnych rodzajów broni, jednostek i dowódców, wyjaśnia „błąd” strony niemieckiej. Tekst, bogaty w mapki, szkice i tabele, zamykają obfite aneksy zawierające najważniejsze dokumenty dowodzenia i bilanse sił, kalendarium wydarzeń, bibliografia i indeks osobowy.

P. W.

Zapiski opracowali: Andrzej Biernat (A. B.), Wojciech Biliński (W. B.), Jolanta Chońska-Mika (J. Ch.-M.), Wojciech Fałkowski (W. F.), Sławomir Gawlas (S. G.), Jan Kancewicz (J. Kn.), Małgorzata Karpińska (M. K.), Rafał Karpiński (R. K.), Łukasz Kądziela (Ł. K.), Jan Kieniewicz (J. K.), Tomasz Kizwalter (T. K.), Maria Koczarska (M. Ka.), Stefan Krzysztof Kuczyński (S. K. K.), Marek Owczarzak (M. O.), Szymon Rudnicki (Sz. R.), Kazimierz Stembrowicz (K. S.), Andrzej Szwarec (A. S.), Jerzy Tomaszewski (J. T.), Piotr Wróbel (P. W.).